

Єретик (скорочено)

Тарас Шевченко

(Поема)

Злі сусіди запалили хату у свого сусіди, нагрілись, але залишили тліти іскру, яка стала згасати. Ці злі сусіди — німці, які роз'єднали велику слов'янську сім'ю і призвели до усобиць між братами. Вороги поневолили сусідні народи, загарбавши їхні землі.

Але серед слов'янства з'явився пророк, покликаний з'єднати слов'янські народи, засвітити "світоч правди, волі" з тієї іскри братства, що вже дотлівала на попелищі. Цей пророк — Павло Шафарик, чеський історик, видатний діяч чеського і словацького Відродження, який проголосив ідею єдності слов'ян. Йому й присвятив Шевченко розповідь про ще одного славного чеха — Яна Гуса.

Безмежна влада Папи Римського як судді, законодавця і священнослужителя завдала чимало лиха і страждань народам багатьох країн. І тоді Ян Гус вирішив викрити Папу. Під час проповіді у Віфліємській каплиці в Празі він гостро критикував Папу та його посіпак — ченців усіх рангів і розірвав папську буллу, що надавала відпущення гріхів кожному, хто мав гроші. Іріхи відпускалися навіть п'яній повії, котра на нечесно зароблені гроші купила собі буллу. Чесні ж люди, якщо вони були бідні, не могли здобути відпущення гріхів. Самі ж католицькі ченці поводитися, як розбійники, злодії і розпусники — грабували народ, пускали по світу байстрят.

Чутка про сміливий вчинок Гуса дійшла до Ватикану і Авіньйона — до обох тодішніх папських столиць. Ченці, які весь час гризлися за кардинальську митру, об'єдналися проти Яна Гуса.

У Констанці зібрали собор, на який з'їхалося багато ченців, прелатів та вельмож. Туди було викликано й Гуса. Прихильники його не пускали в Констанцу свого ватажка, сам він вирішив довести свою правду і пішов на собор:

Мов кедр серед поля Ливанського,— у кайданах Став Гус перед ними! І окинув нечестивих Орліми очима. Затрусились, побіліли, Мовчки озирали Мученика.

Вороги Гуса не дали йому сказати на суді жодного слова, визнали єретиком (богівідступником) і присудили до спалення на вогнищі.

Вранці наступного дня мужнього чеха у кайданах привели на аутодафе. Ян Гус молився за людей, і голос його бринів, аж поки праведного не вкрило димом і він замовк.

Коли вогонь погас, вітром розвіяло попіл, і прості люди побачили на папській тіарі червоного змія. А ченці, співаючи молитви, розійшлися по трапезних святкувати свою перемогу.

Зійшлися чехи, взяли землі з—під вогнища і пішли з нею в Прагу.

Ченці осудили і спалили Яна Гуса, та не спалили Божого слова. Не знали вони, що замість гуса (Яна Гуса) вилетить з—за хмари орел і розклює папську тіару. Той орел — Ян Жижка, національний герой Чехії, видатний діяч революційного руху гуситів —

прихильників Гуса. Він "махнув булавою", піднявши народне повстання проти гнобителів.